

Dr. Gülfem KURT

ÇEVİRİYE DAİR

*Çeviri Stratejileri ve Kuramlar Işığında
Arapçadan Türkçeye Bir eviri Yolculuğ*

Fecr Yayınları: 409

ÇEVİRİYE DAİR

Çeviri Stratejileri ve Kuramlar Işığında
Arapçadan Türkçeye Bir Çeviri Yolculuğu

Dr. Gülfem KURT

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
Sertifika No: 47479

1. Baskı: Şubat 2021

ISBN: 978-625-7879-29-3

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 310 08 60 (pbx) - Fax: (0312) 311 47 89
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

ÇEVİRİYE DAİR

*Çeviri Stratejileri ve Kuramlar Işığında
Arapçadan Türkçeye Bir Çeviri Yolculuğu*

Dr. Gülfem KURT

Ankara 2021

Dr. Gülfem KURT

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coęrafya Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 2014 yılında Gazi Üniversitesi Arap Dili Eęitimi'nde "Kasım Emin'in *Tahriru'l-Mer'e* ve *el-Mer'etu'l-Cedide* eserlerini incelediği teziyle yüksek lisansını tamamladı. Aynı niversitede başladığı doktora eğitimini 2019 yılında "Nec'ib Mahfûz romanlarının Arapçadan Türkçeye evirilerinin erek odaklı eviri kuramı ve eviri stratejileri açısından incelenmesi" adlı teziyle tamamladı. 2013-2020 yılları arasında Gazi Üniversitesi Arap Dili Eęitimi Anabilim dalında Araştırma Görevlisi olarak görev yaptı. Halen akademik hayatına Erzurum Teknik Üniversitesi Arapça Mütercim-Tercümanlık bölümünde devam etmektedir.

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

KM : Kaynak Metin

EM : Erek Metin

TDK : Türk Dil Kurumu

Ör : Örneğin

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

Bu çalışmada aşağıdaki transkripsiyon sistemi uygulanmıştır:

Arapça	Türkçe	Arapça	Türkçe	Arapça	Türkçe
ا	a,e,i,u	ش	ş	م	m
ب	b	ص	s	ن	n
ت	t	ض	d	و	v
ث	s	ط	t	ه	h
ج	c	ظ	z	ي	y
ح	h	ع	‘	ء	’/a,e,i,u
خ	h	غ	ğ	آ،آ...	â
د	d	ف	f	ؤ...	û
ذ	z	ق	k	ي...	î
ر	r	ك	k	ة	t
ز	z	ل	l	تش	ç
س	s	ع	‘		

Ayrıca çalışmada şu hususlara dikkat edilmiştir:

a. Harf-i tarif (l) sözcük başında küçük harfle yazılmıştır: el-Halîlî, el-Mütevekkil gibi.

b. Harf-i tariftten sonra gelen şemsi ve kameri harfler okudukları şekliyle yazılmıştır: Dâr eş-Şurûk, Yevme Kutile’z-Za’îm, es-Sekâkini gibi.

c. Terkeb halindeki şahıs isimleri bitişik yazılmıştır: Abdulazîz, Abdunâsır

ÖN SÖZ

Uzakları yakınlaştırıp, farklı toplum ve kültürlerin hem kaynaşmasına hem de kültür aktarımına imkân veren çeviri, Arap ve Türk toplumlarının birbirleriyle geçmişten bugüne kaynaşmasına vesile olmuştur. Bu çalışmada da amaç iki dil arasında bir çeviri hareketliliği oluşmasına katkı sağlamak ve çevirmenlerin bu esnada kullanacakları stratejiler ve yöntemlere dair yol gösterici olmaktır. Bu bağlamda, kitapta öncelikle çeviriye ve tarihine dair kuramsal bir arka plan verilmiş, bu çerçevede geçmişten günümüze çeviri ve çevirmen hakkında yapılan tanımlamalar, çevirmene yüklenen roller, ortaya atılan kuram ve stratejiler üzerinde durulmuştur. Ayrıca çevirmene yol gösterici nitelikte olduğu düşünülen normlar konusuna değinilmiş ve verilen örneklerle kuram ve stratejilerin açıklayıcı nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Bununla birlikte Necîb Mahfûz'un Arapçadan Türkçeye çevrilmiş olan, *Sersera Fevka'n-Nîl* (Nil Üstünde Gevezelik), *Hân el-Halîlî* ve *Yevme Kutile'z-Za'îm* (Başkanın Öldürüldüğü Gün) gibi üç önemli eseri genel çeviri stratejileri kapsamında incelenerek, çeviribilimci Gideon Toury'nin erek odaklı kuramına göre karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilmiştir. Çeviri, çevirmen, çeviri tarihi, çeviribilim, betimleyici çeviri araştırmaları, çeviri kuramları, erek odaklı kuram, normlar ve çeviri stratejilerinden oluşan ilk bölümde çevirinin arka planına dair kuramsal ve teorik açıklamalarda bulunulmuş, karşılaştırmalı incelemeye rehber olacak bilgiler sunulmuştur. Kaynak ve erek metinlerin karşılaştırmalı analizinin yapıldığı ikinci bölümde ise daha önce açıklanmış olan erek odaklı kuram ve çeviri stratejilerine göre, kaynak dilden erek dile aktarımlar incelenmiş ve çevirmenlerin erek odaklı kuram çerçevesinde “kabul edilebilir” çeviriler mi yoksa “yeterli” çeviriler mi yaptıkları ortaya çıkarılmıştır. Aynı zamanda çevirmenlerin çeviri sürecinde hangi çeviri stratejisini kullandığı da ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu kitabın çevirmenlerin çeviri sürecinde hangi stratejilerden nasıl yararlanabileceklerini göstermesi açısından mühim bir çalışma olduğunu, bundan sonra alanyazında yapılacak çalışmalar ve çalışmacılar için ayrıca çeviribilim alanına ve çeviribilimcilere yol gösterici olması bakımından önem arz ettiğini

düşünmekteyim. Başta kıymetli hocam Prof. Dr. Musa Yıldız olmak üzere, bu eserin ortaya çıkmasında katkısı olan tüm hocalarıma, meslektaşlarıma ve değerli katkıları için Fecr Yayınevi'ne teşekkür ederim.

Gülfem KURT

İÇİNDEKİLER

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ -----	5
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ -----	6
ÖN SÖZ -----	7
GİRİŞ -----	11
Çeviri Nedir?-----	14
Çevirmen -----	20
Çeviri Tarihi -----	25
Çeviribilim -----	35
Betimleyici Çeviri Araştırmaları -----	37
Çeviri Kuramları -----	40
<i>Gideon Toury'nin Yaklaşımı</i> -----	43
<i>Hans J. Vermeer'in Yaklaşımı</i> -----	44
<i>Itamar Even-Zohar'ın Yaklaşımı</i> -----	45
<i>Erek Odaklı Kuram</i> -----	48
Normlar -----	52
Çeviri Stratejileri-----	54
KARŞILAŞTIRMALI METİN ÇÖZÜMLEMESİ -----	65
ثرثرة فوق النيل (NİL ÜSTÜNDE GEVEZELİK)-----	67
خان الخليلى (HÂN el-HALÎLÎ) -----	97
يوم قتل الزعيم (BAŞKANIN ÖLDÜRÜLDÜĞÜ GÜN)-----	141
SONUÇ -----	185
KAYNAKLAR -----	191